SIRTLARNING O'ZARO KESISHUVI.

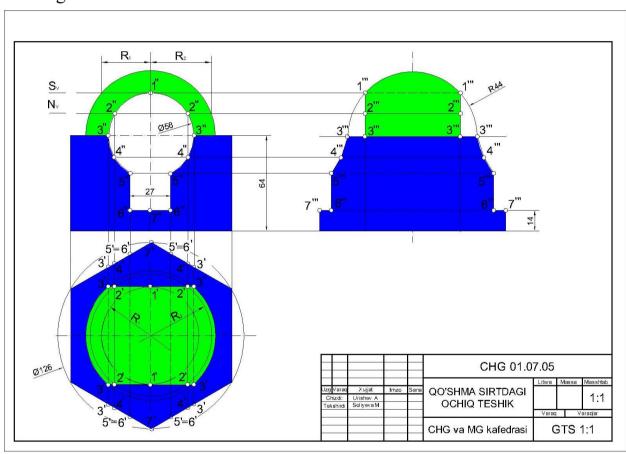
<u>Masalaning sharti</u>: Berilgan geometrik sirtlarning profil proyeksiyasi topilsin. Sirtlarning kesishuv chizigʻi yasalsin.

Masalani yechish algoritmi:

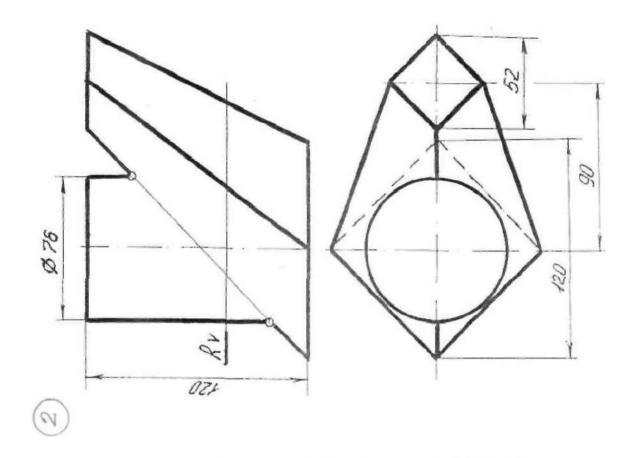
- 1. Sirtlarning (konfiguratsiyasi) turi va proyeksiya tekisliklariga nisbatan joylashuvi o'rganiladi. Sirtlarning ikki ko'rinishiga asosan uchinchisi quriladi. Bizning misolimizda sirtlarning biri to'g'ri konus, ikkinchisi asosi to'rt burchakli prizmadir.
- Frontal proyeksiyada prizma qirralarini konus bilan kesishgan 1", 2", 3", 4", 5", 6", 7" va 8" majburiy va oraliq nuqtalar belgilanadi (1- rasm).
  - 2.1. Tayanch 1", 3", 5", 7" nuqtalarning boshqa proyeksiyalarini yasash uchun prizma qirralari orqali R_V, M_V, T_V kesuvchi gorizontal tekisliklar oʻtakaziladi. Soʻngra gorizontal proyeksiyada R_I, R₃, R₅ va R₇ radiusli aylanalar chiziladi.
  - 2.2. Ushbu aylanalarda 1", 3", 5" va 7" nuqtalarning gorizontal proyeksiyalari 1', 3', 5' va 7' proyeksion bogʻlovchi chiziqlar yordamida yasaladi.
  - 2.3. Kesishuv chizigʻiga oid 1", 5" nuqtalarning profil proyeksiyalari konusning konturida boʻladi.
  - 2.4. 3"hamda 7" nuqtalarning profil proyeksiyalari bogʻlovchi chiziqlar va nuqtalarning gorizontal proyeksiyalaridagi ordinatalari yordamida yasaladi.
- 3. So'ngra kesishuv chizig'ini ng oraliq nuqtalari aniqlanadi.
  - 3.1. Buning uchun Q_V yordamchi kesuvchi tekisliklarni oʻtkazamiz. Q_V gorizontal tekislik konusni R_2 aylana boʻyicha, prizmani esa ikki a va b toʻgʻri chiziqlar boʻyicha kesib oʻtadi.
  - 3.2. Gorizontal proyeksiyada R_2 aylana hamda a va b toʻgʻri chiziqlarning kesishuvidan 2' va 8' nuqtalari yasaladi. Nuqtalarning ordinatalari va proyeksion bogʻlovchi chiziqlar boʻyicha ushbu nuqtalarni profil proyeksiyalari 2''', 8''' lar yasaladi.
- 4. Yasash algoritmining 3 punktida bajarilgan ishlardagidek T_V gorizontal kesuvchi tekislik yordamida 4'' va 6'' nuqtalarning gorizontal va profil proyeksiyalari aniqlanadi.
- 5. Topilgan nuqtalarni gorizontal va profil proyeksiyalari lekalo yordamida silliq tutashtirilib, egri chiziqlar hosil qilinadi.
- 6. Berilgan sirtlarning ko'rinadigan yoki ko'rinmaydigan elementlarini aniqlash uchun:
  - 6.1. Gorizontal proyeksiyada koʻrinish-koʻrinmasligi M_V tekislik yordamida aniqlanadi. Bunda M_V tekislikdan yuqoridagi nuqtalar

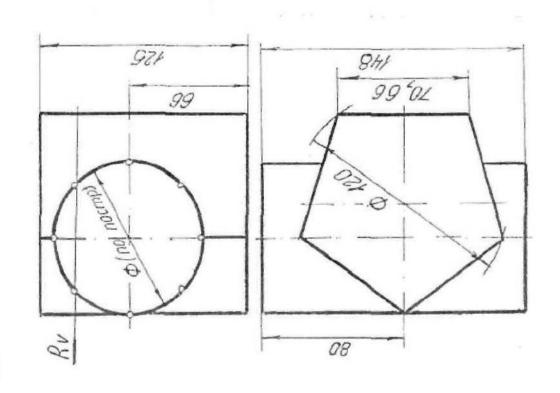
- gorizontal proyeksiyada koʻrinadi. Undan pastki nuqtalar gorizontal proyeksiyada koʻrinmaydi.
- 6.2. Profil proyeksiyada koʻrinish-koʻrinmaslik K_V simmetriya tekisligi yordamida aniqlanadi. K_V tekisligidan oʻng tomondagi nuqtalar profil proyeksiyada koʻrinadi. Undan chap tomondagi nuqtalar profil proyeksiyada koʻrinmaydi.
- 5. Topilgan nuqtalarni gorizontal va profil proyeksiyalari lekalo yordamida silliq tutashtirilib, egri chiziqlar hosil qilinadi.
- 6. Berilgan sirtlarning ko'rinadigan yoki ko'rinmaydigan elementlarini aniqlash uchun:

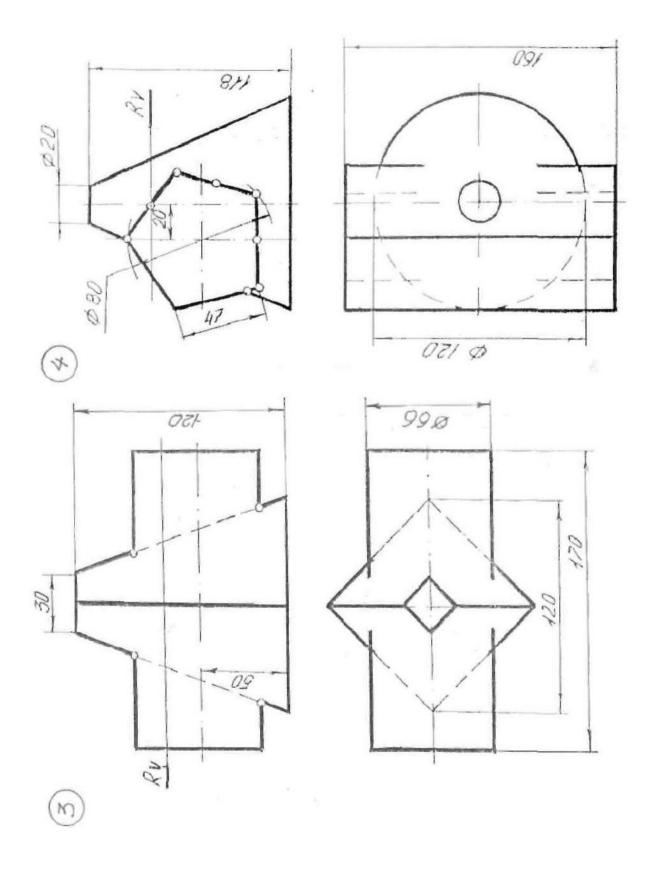
Quyida topshiriqning bajarilish namunasi (1-rasm) va topshiriq variantlari keltirilgan.

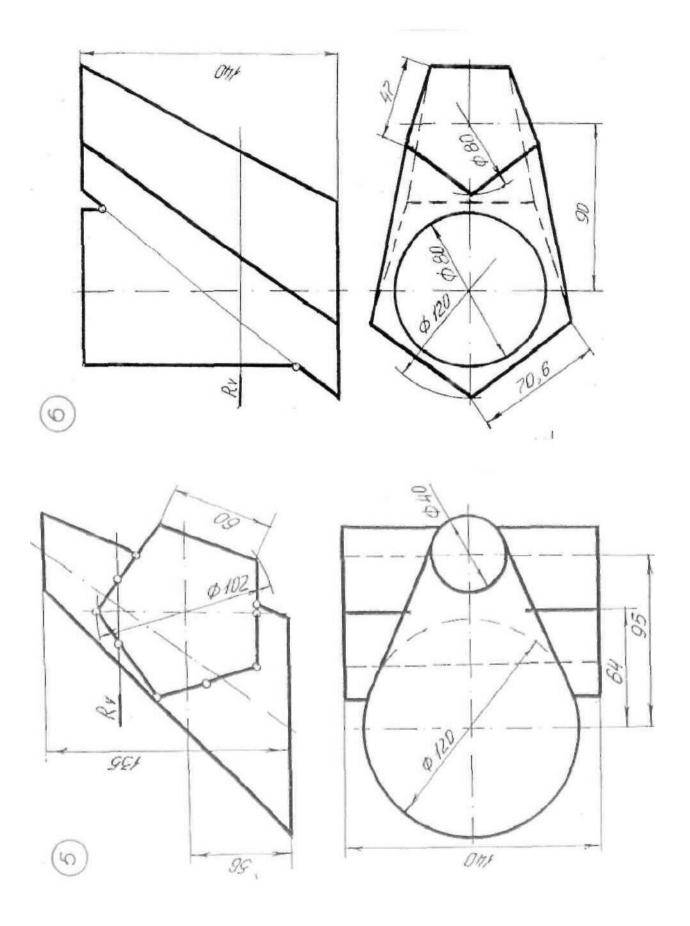

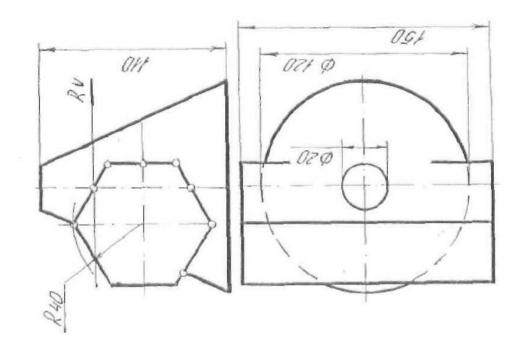
1-rasm

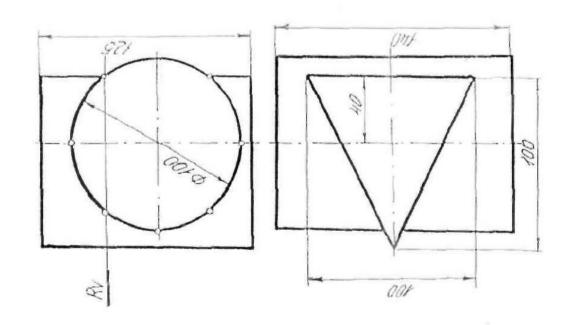

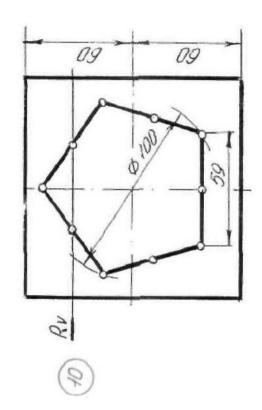

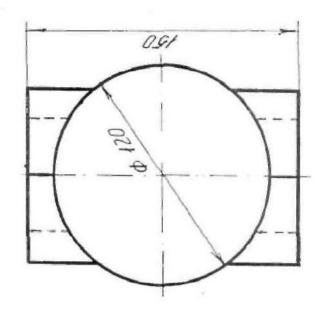

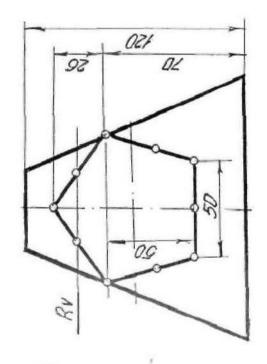

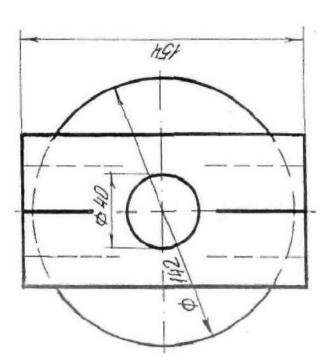

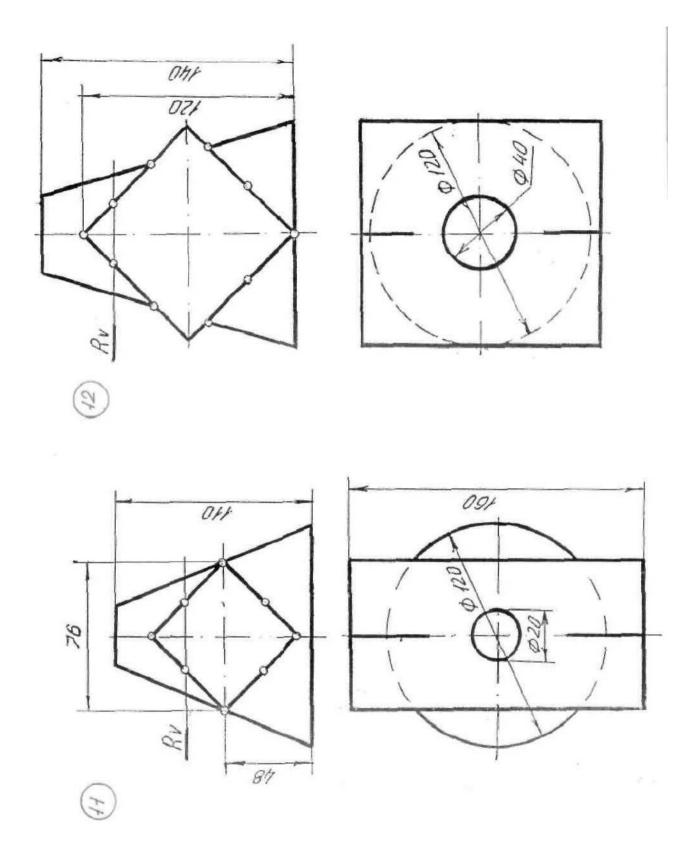

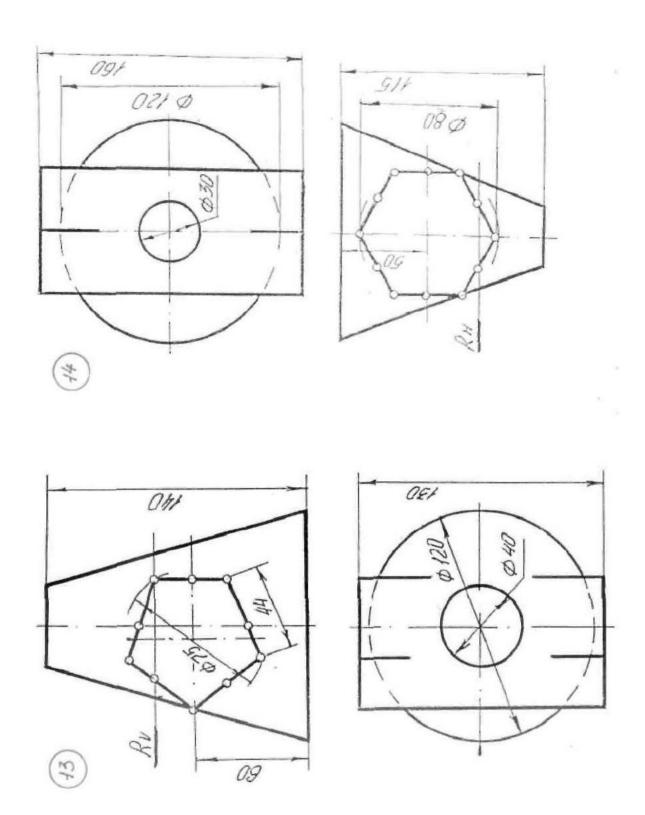

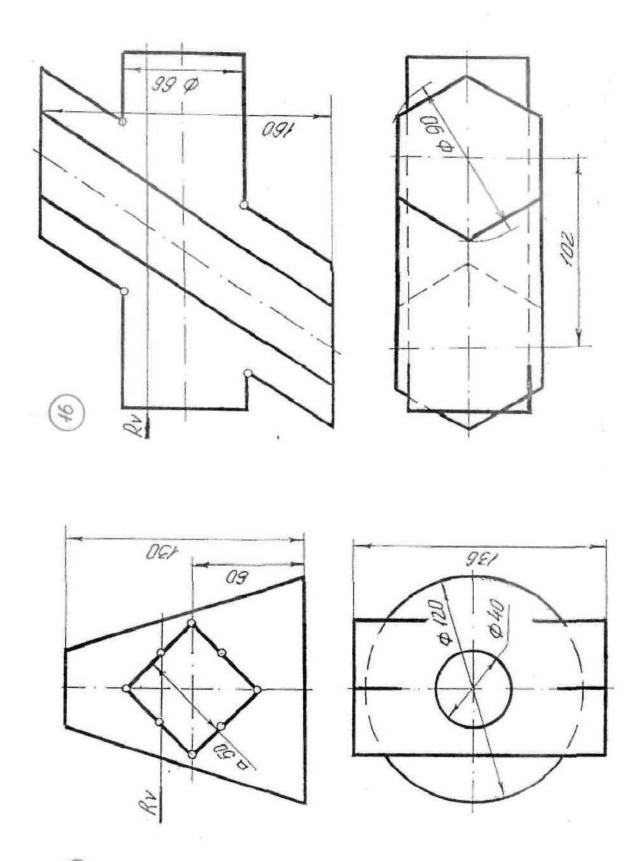

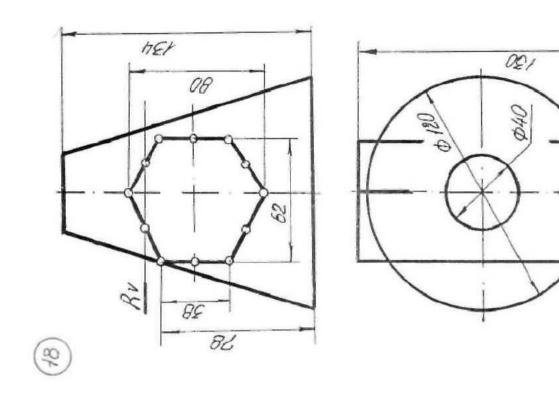

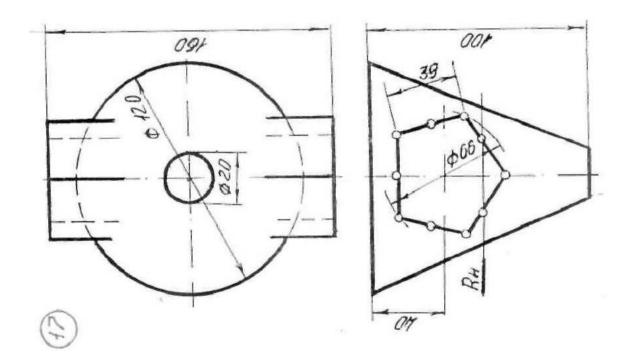

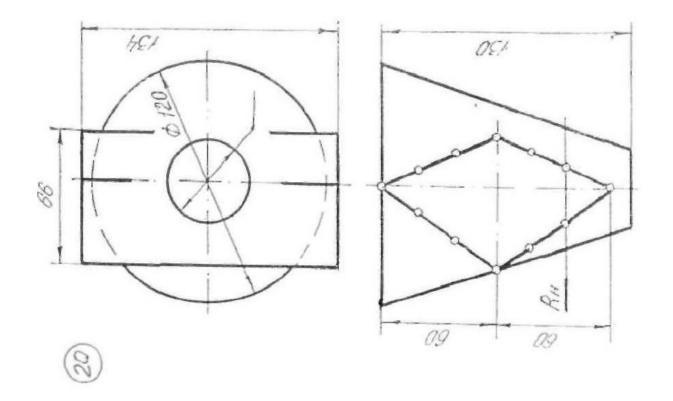

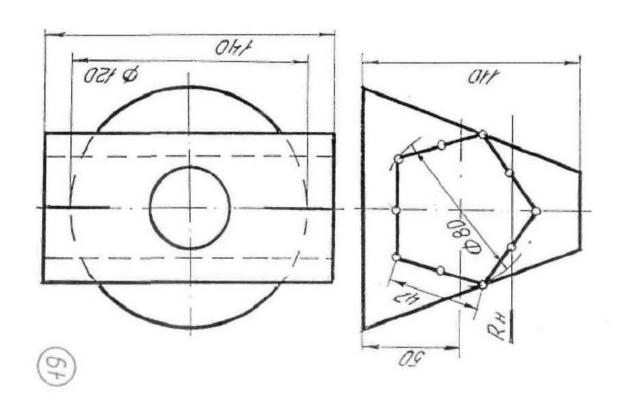

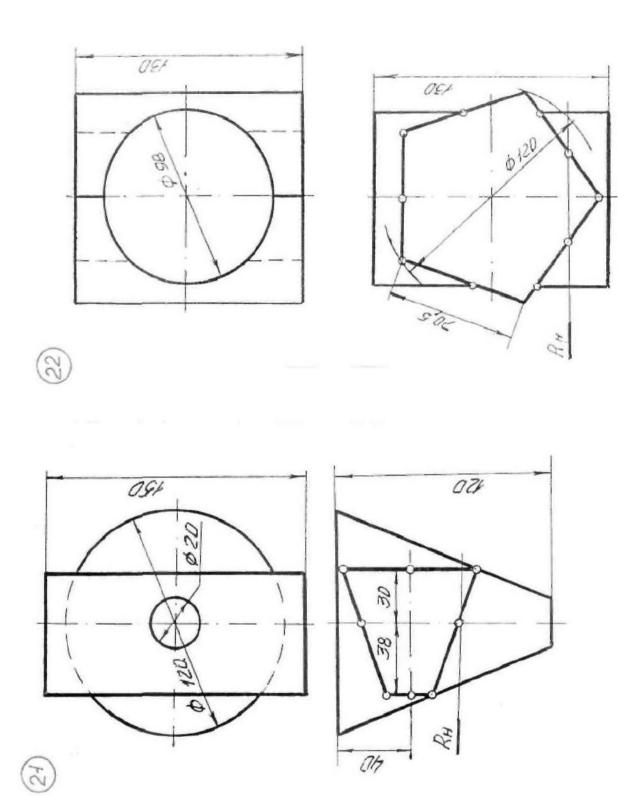
(3)

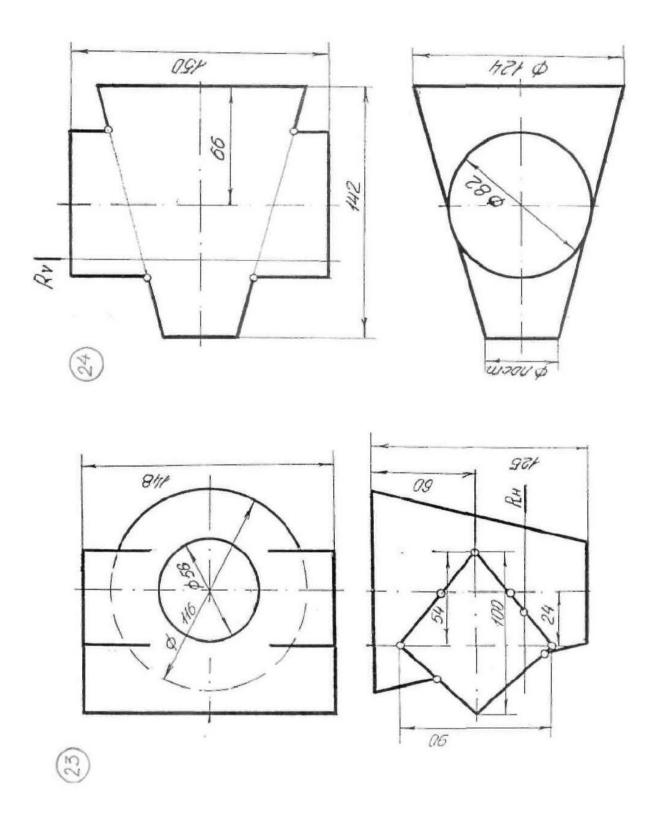

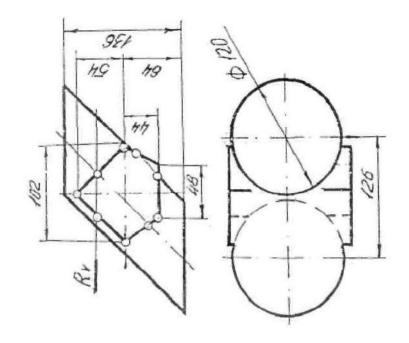

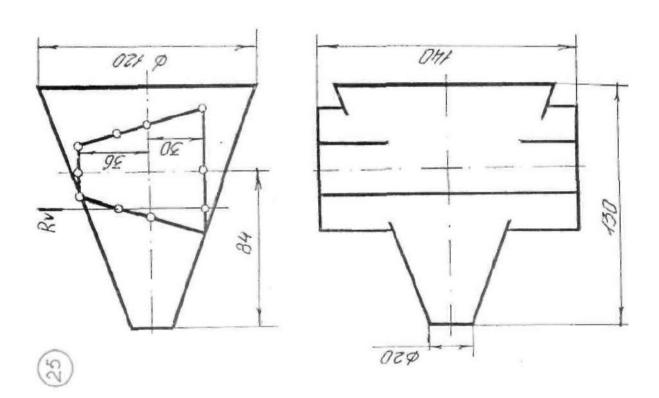

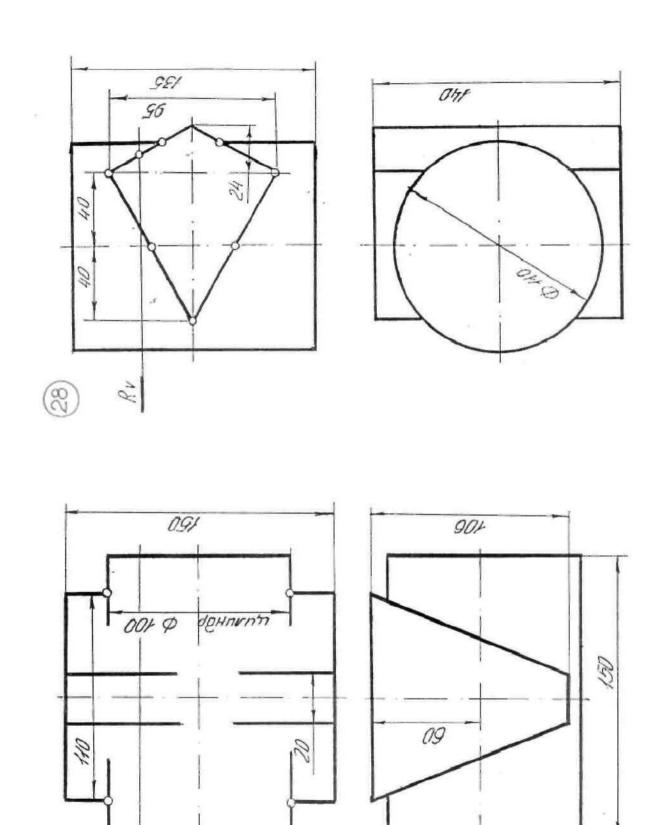

RV

